

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ АДВОКАТА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Органи державної влади в різних державах світу окрім належного виконання своїх професійних обов'язків повинні діяти таким чином, щоб забезпечувати добробут громадян та сприяти соціальним та матеріальним умовам життя суспільства. З цією метою створюються спеціальні нормативно-правові акти, які удосконалюють процедурні відносини між приватними особами та адміністративними органами та забезпечують справедливість у відносинах між ними. До таких актів слід віднести: закони та кодекси про адміністративні процедури.

З метою захисту та надання необхідної правової допомоги при здійсненні адміністративної процедури та адміністративного провадження діє інститут адвокатури. З метою дослідження особливостей участі адвоката в адміністративному провадженні у різних зарубіжних країнах необхідно проаналізувати законодавство про адвокатуру. За приклад, пропонуємо розглянути досвід таких країн як Італія та Республіка Білорусь.

Особливої уваги потребує дослідження нормативної бази правового регулювання діяльності адвокатури в адміністративному судочинстві в Італії. Відповідно до Кодексу поведінки для італійських юристів від 31.01.2014 р. адвокатом є особа, яка захищає в будь-яких судах право на свободу, а також недоторканність і ефективність право на представництво, та гарантує, що судові процеси і слухання відповідатимуть законодавчій процедурі. Новелою Закону Італії «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 31.12.2012 р. № 247 є те, що юридична консультація, яка надається систематично та має постійний характер може бути дана виключно адвокатами.

Також, згідно ч. 4 ст. 9 Закону Італії «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 31.12.2012 р. № 247 зазначено, що адвокат в адміністративному судочинстві може вважатись експертом в цій галузі за умов: наявність 2-річного навчання (підвищення кваліфікації) та отримали атестат; мають 8 років адвокатського «стажу» і 5-річний досвід роботи за обраною спеціалізацією. Ми вважаємо, що такий професійний підхід обмежує права адвоката на всебічний розвиток його професійних здібностей й в різних сферах права.

В ч. 2 ст. 11 Закону Італії «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено, що адвокати, які досягли 60-річного віку або мають 25-річний стаж, викладачі університетів, члени Європейського парламенту

звільняються від проходження підвищення кваліфікації. На нашу думку, рівень кваліфікації адвоката є тим чинником, який показує потенційному клієнту рівень здійснення адвокатом його професійної діяльності. А тому, ми вважаємо, рейтинг кваліфікації повинен бути прозорим та відкритим для всіх адвокатів, незалежно від того де вони працюють. Тому звільнення від підвищення кваліфікації викладачів університетів та членів Європейського парламенту є недоречним. Разом з тим, ми погоджуємось, що особи, які досягли 60-ти річного віку або мають стаж роботи 25 років в сфері адвокатської діяльності повинні мати право на звільнення від підвищення кваліфікації адже вони мають професійні здобутки та зарекомендували себе як професіонали.

Проаналізуємо законодавство Республіки Білорусь, яке врегульовує питання правового регулювання участі адвоката в адміністративному судочинстві. Головним нормативно-правовим актом, що регулює адміністративно-правові відносини, які виникають у державі, є Процесуально-виконавчий кодекс Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення № 194-З від 20.12.2006 р. Законодавство Республіки Білорусь розмежовує осіб, яким надається правова допомога на дві групи з відповідним поділом функцій адвоката на захисника та представника. Представник надає юридичні консультації та правову допомогу лише фізичним особам, а захисник допомагає юридичним та фізичним особам. Дана класифікація застосовувалась виключно в справах адміністративно-деліктного провадження.

Захисником в адміністративному судочинстві можуть виступати адвокати, які є громадянами Республіки Білорусь; адвокати, які є громадянами інших держав, - відповідно до міжнародних договорів Республіки Білорусь. Представником по адміністративній справі може бути адвокат, близькі родичі, законні представники, інші особи, які здійснюють представництво в випадках, встановлених законодавчими актами Республіки Білорусь. У порівнянні з чинним адміністративним законодавством України ми бачимо, що в нас відсутній поділ функцій адвоката на представницьку та захисну, проте в судовій практиці такий поділ існує.

Слід також відмітити, що Процесуально-виконавчий кодекс Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення № 194-З від 20.12.2006 р. визначає не вичерпний перелік прав захисника та представника під час адміністративного процесу. Так, ч. 6 ст. 4.5 визначає, що захисник і представник, що беруть участь в адміністративному процесі, мають право: 1) знати, з якого адміністративного правопорушення ведеться адміністративний процес; 2) брати участь при опитуванні особи, щодо якої ведеться адміністративний процес; 3) подавати докази; 4) заявляти відводи і клопотання; 5) брати участь у розгляді справи; 6) знайомитися з протоколом і іншими матеріалами

справи про адміністративне правопорушення, робити виписки з них, з дозволу органу, провідного адміністративний процес, знімати копії з цих матеріалів; 7) подавати скарги на процесуальні дії і рішення, прийняті у справі про адміністративне правопорушення; 8) користуватися рідною мовою або мовою, якою вони володіють, або послугами перекладача; 9) здійснювати інші дії, спрямовані на захист прав, свобод і законних інтересів особи, щодо якої ведеться адміністративний процес [1]. Чинний КАС України від 06.07.2005 р. № 2747-IV не містить чіткого переліку прав представників, а зазначає лише, що представник під час ведення справи у суді має процесуальні права та обов'язки сторони, яку він представляє.

Ми вважаємо, що досить гуманним є положення ст. 28 Закону Республіки Білорусь «Про адвокатуру та адвокатську діяльність в Республіці Білорусь» № 334-З від 30.12.2011 р., де зазначається, що юридична допомога надається за рахунок коштів колегії адвокатів наступним особам: 1) позивачам - в судах першої інстанції при веденні справ, пов'язаних стягненням аліментів; 2) ветеранам Великої Вітчизняної війни - при дачі усної консультації з питань, не пов'язаних з підприємницькою діяльністю; 3) громадянам - при складанні заяв про призначення пенсій та допомог; 4) інвалідам I і II групи - при дачі усної консультації, яка потребує ознайомлення з документами; 5) неповнолітнім - в їх інтересах, їх батькам (опікунам, піклувальникам) - в інтересах дітей; іншим категоріям громадян - за рішенням колегії адвокатів; 6) правова допомога з питань соціального захисту та реабілітації жертв торгівлі людьми, а в разі недосягнення ними чотирнадцятирічного віку - їх законним представникам, особам, які постраждали в результаті акту тероризму, виявляється за рахунок коштів республіканського бюджету [2].

Таким чином реалізується конституційне право осіб на отримання правової допомоги та рівний судовий захист. Адвокатура виконує важливу соціальну функцію надання правової допомоги особам, які внаслідок свого фінансового положення не можуть отримати належний юридичний захист. Тому законодавство Республіки Білорусь має свої новели, які відсутні в національному законодавстві, проте вони є необхідним та актуальними на даний час.

Отже, незважаючи на організаційні відмінності правового регулювання участі адвоката в адміністративному судочинстві в різних зарубіжних державах, головним завданням його діяльності повинно залишатись захист прав людини та основних її свобод відповідно до законодавства. На сьогодні існує два основні «вектори» запозичення зарубіжного досвіду, моделі формування інституту адвокатури в адміністративно-правовому законодавстві. Перший – міжнародний вектор, другий – орієнтований на досвід країн Співдружності Незалежних Держав. Ці два напрямки є взаємопов'язаними та похідними один від одного, оскільки розвиваються та формуються відповідно до міжнародних

стандартів діяльності адвокатури.

Література

1. Процессуально-Исполнительный кодекс Республики Беларусь об административных правонарушениях № 194-З от 20 дек. 2006 г. URL: http://kodeksyby.com/pikoar_rb/4.5.htm (дата звернення 07.10.2021).

2. Об адвокатуре и адвокатской деятельности в Республике Беларусь: Закон Республики Беларусь от 30 дек. 2011 г. № 334-З. URL: https://kodeksy-by.com/zakon_rb_ob_advokature.htm

УДК 342(043.2)

Дей М.О., к.ю.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВА ЛЮДИНИ І ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ

Епоха цифрової трансформації суспільства змушує всіх нас подивитися на проблему порушення прав людини з іншого боку. Особливе занепокоєння викликають питання захисту даних і конфіденційності, цифрова ідентифікація, використання технологій спостереження, онлайн-насильство та переслідування.

Кіберпростір, онлайн-платформи та цифрові технології, що лежать в їх основі, відіграють центральну роль у тому, що економіка і суспільство стають все більш залежними від інформаційно-комунікаційних технологій. Це має багато наслідків для прав людини та основних свобод, як позитивних, так і негативних.

Цифрові технології можуть надати інструменти, які допомагають людям здійснювати та захищати свої права та свободи. Наприклад, Інтернет та інші комунікаційні технології пропонують численні можливості для просування права на свободу думок і їх вираження. Онлайн-платформи надають засоби для охоплення ширшої аудиторії, включаючи традиційно позбавлені прав чи маргіналізовані спільноти, і вони сприяють активній практиці свободи думок і їх вираженню в онлайн-просторах, у тому числі в недемократичних країнах.

Слід розуміти, що неможливо відокремити від Інтернету свободу вираження поглядів і доступ до правдивої та достовірної інформації. Хоча Інтернет значно полегшує способи самовираження та різноманітність доступної інформації, правда також, що деякі зацікавлені сторони мають право забороняти, видаляти або спотворювати онлайн-контент відповідно до своїх інтересів. Як провести межу між інформацією, якою варто ділитися, та інформацією, яку потрібно заборонити? І хто має на це право?

Повне користування нашими правами в кіберпросторі забезпечується належним захистом від ризиків в онлайн-середовищі. Право на приватне